

Data base (бази даних)

Бази даних є одним із найбільш складних об'єктів правової охорони, тому що під базами даних розуміють іноді зовсім різні і часом несумісні об'єкти. Міжнародні норми щодо баз даних останніми роками зазнали істотних змін.

Проте, використовуючи міжнародний і національний досвід, вдалося встановити норми, що відносяться до будь-яких баз даних, у тому числі й електронних. Визначення терміна «база даних» сформульовано на основі норм Угоди ТРІПС, Директиви Європейського Союзу «Про правову охорону баз даних», Договору ВОІВ про авторське право, а також деяких законопроектів щодо правової охорони баз даних. Тривалий час бази даних трактувалися як збірники літературних і художніх творів відповідно до п. 5 ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Із цим положенням узгоджується Закон України «Про авторське право і суміжні права».

Національне законодавство визначає базу даних (компіляцію даних) як сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі — електронній, підбір і розташування складових якої та її упорядкування є результатом творчої праці і частини якої є доступними індивідуально та можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів.

Законодавство віднесло електронні бази даних до об'єктів авторського права і надало їм правову охорону як збірників.

Сучасні міжнародні норми правової охорони баз даних містять низку важливих положень щодо них, а саме:

- підлягають правовій охороні креативні бази даних, які за підбором і розміщенням ма-теріалу являють собою результат інтелектуальної, творчої діяльності;

- правова охорона баз даних не поширюється на самі дані або матеріали, які складають їх зміст;

- правова охорона баз даних, які включають об'єкти авторського права і (або) суміжних прав, набувається лише у тому випадку, якщо розробник або укладач бази даних отримав дозвіл від правовласника на включення до бази даних об'єктів або їх частин, права на які належать йому;

- поняття бази даних не поширюється на комп'ютерну програму, за допомогою якої може здійснюватися електронний доступ до матеріалів бази даних;

- назви електронних баз даних зазвичай підлягають правовій охороні як торговельні марки;

- вимагається ліцензія на базу даних;

- встановлюється режим прокату баз даних.

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН є правовласником (має свідоцтво про державну реєстрацію) таких баз даних:

1. ОЗНАКОВА БАЗА МОРФОЛОГІЧНИХ ТА ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ КУКУРУДЗИ

Свідоцтво про державну реєстрацію № 36338 від 29.12.2010 року

Власник: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України (UA)

Структура ознакової бази даних включає сформований за біологічними та господарськими ознаками повний цикл росту і розвитку рослин кукурудзи. База даних є оригінальною розробкою, яка базується на результатах експериментального вивчення в польових і лабораторних умовах зразків кукурудзи та статистичному обробітку даних. До бази входить 72 дескриптора біологічних, господарських та ідентифікаційних ознак, які охоплюють собою повну характеристику кожного зразка. Ознакова база даних є складовою частиною інформаційної системи "Генофонд кукурудзи". Вона служить для проведення класифікації генофонду даної культури, поглибленого дослідження, узагальнення даних, виділення джерел і донорів цінних ознак та повної характеристики зразка. Використання даної розробки дає можливість цілеспрямовано проводити добір вихідного матеріалу під конкретні наукові, селекційні та навчальні програми. Це сприяє поліпшенню доступу спеціалістів у галузі селекції, рослинництва, генетики і біології до зразків генофонду та ефективного його використання.

2. БАЗА ДАНИХ РОДОВОДІВ САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ

Свідоцтво про державну реєстрацію № 46244 від 05.11.2012 року

Власник: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України (UA)

База даних родоводів самозапилених ліній кукурудзи є складовою частиною інформаційної системи "Генофонд рослин України". До її складу входять основні паспортні ознаки (Номер Національного каталогу, назва зразка, метод створення), а також характеристика родоначальних форм (батьківської і материнської) та інших поколінь. Оригінальність цієї бази даних є побудова родинних зв'язків за компіляційними даними з зарубіжних та вітчизняних спеціальних літературних джерел та відомостей, одержаних від авторів даного зразка. База даних родоводів використовується спеціалістами в галузі генетики, селекції, біології для родин з єдиним родоначальником при складанні специфічних схем схрещування та прогнозу спадкоємності цінних ознак.

3. ОЗНАКОВА БАЗА ДАНИХ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ТА МОРФОЛОГІЧНИХ ОЗНАК ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ ПШЕНИЦІ

Свідоцтво про державну реєстрацію № 47294 від 21.11.2013 року

Власник: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України (UA)

Структура ознакової бази даних цінних господарських та морфологічних ознак охоплює весь цикл росту та розвитку рослин пшениці і складається зі згрупованого за господарським, біологічним, морфологічним та статистичним простором набору таблиць і полів. База даних є оригінальною розробкою, яка включає результати експериментального вивчення в польових та лабораторних умовах, статистичної обробки даних по зразках пшениці. До бази входить 90 полів. Ознакова база даних є складовою частиною інформаційної системи «Генофонд рослин». Вона служить для проведення систематизації генофонду культури, узагальнення даних багаторічного вивчення, виділення джерел за окремими та комплексом цінних ознак, характеристики та ідентифікації зразків. Використання даної розробки дає можливість цілеспрямовано проводити підбір вихідного матеріалу для використання у селекційних, наукових та навчальних програмах. Це сприяє поліпшенню доступу спеціалістів в галузях селекції, рослинництва, генетики, фізіології, біотехнології до зразків генофонду та ефективного його використання.